

RAPORT DE EVALUARE AL COMISIEI DE ABILITARE

Din data de: 15. 02. 2022

Numele și prenumele candidatului: Matei Alexandru

Titlul tezei de abilitare: Ré-engager les études littéraires françaises. Esthétique, politique, écologie.

Domeniul de studii universitare de doctorat: Filologie

Denumirea Instituției Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) unde a avut loc ședința publică de susținere a tezei de abilitare:

Universitatea Transilvania din Braşov / Școala doctorală interdisciplinară

Punctele tari ale tezei de abilitare:

- Originalitate în conceperea conținutului tezei scrise și în structura susținerii orale ; subliniez claritatea exemplurilor date, conceperea și abordarea argumentată pertinent, în tablouri sintetice progresive și comparative (pe școli de gândire: anglo-saxonă, franceză, românească) ale fenomenului postmodern european și american;
- Amploarea tezei e impresionantă, la fel și bibliografia folosită pentru studiile francofone; se remarcă abordarea interdisciplinară și conexiunea permanentă între teoria literară și culturală franceză și cea anglo-americană. E de apreciat trecerea la o nouă logică dominantă în cultura contemporană și trebuie subliniată și calitatea exemplurilor sau ilustrărilor folosite pentru teoria literară franceză și studiile francofone.
- Activitatea științifică și didactică consolidează propunerea de teze de abilitare, și anume revizitarea conceptelor, dezvoltarea studiilor franceze în direcția unei ecologii literare antropologice;
- Din teză și din susținerea ei orală a reieșit clar îmbinarea coerentă a axelor de cercetare individuală cu așteptările instituționale ale școlii doctorale, precum și corelarea acestora cu programele internaționale din aria studiilor literare franceze;
- Candidatul îndeplinește pe deplin standardele (cu punctaje mari) cerute în vederea abilitării;

Punctele slabe ale tezei de abilitare:

- Nu există puncte slabe ale acestei teze foarte bune. Un aspect poate neaccentuat al ei este descrierea planului de dezvoltare individual sau colectiv al cercetării (post)doctorale, **dar, subliniem**, acesta a fost susținut și detaliat în prezentarea orală: candidatul a enumerat tematici punctuale pentru viitoare teze coordonate, a precizat ce proiecte de colaborare cu centre similare/laboratoare de cercetare naționale și franceze a gândit și a schițat direcții pentru extinderea cercetării științifice; a explicat cum are în vedere finanțarea acestora; și-a manifestat ca obiective consolidarea unui program de masterat, a unei direcții în cadrul de centrului de cercetare, un proiect de revistă, de exemplu *Littérature Gaïa* etc.;

Întrebările formulate de comisie și răspunsurile candidatului / Observațiile comisiei / Rezultatul votului:

1. Prof. dr. Carmen ANDREI: Cum vedeți post-modernismul viitor, din ce perspectivă? Este ermetism sau elitism? Mergeți pe linia ecologiei scriiturii?

Răspuns: Din experiența personală, la sfârșitul anilor 90, profesorii de literatură foloseau concepte enunțate de pe o poziție universalizată. Toate aceste concepte sunt, de fapt, construite specific și răspund unor nevoi specifice. La acel moment, întrebările ne erau limitate, nu eram prea atenți, datorită contextului cultural, la ce se întâmplă în „centru”. De fapt „centrul” nu e fix, există diverse „centre”. Mi se pare important pentru studiile franceze să comunice cu cele anglo-americanе, inovațiile metodologice sunt, majoritar, din domeniul anglo-saxon. Până nu de mult, aceste inovații erau neglijate de noi. Încerc să militez pentru dezvoltarea studiilor franceze dar trebuie să ținem cont de dezvoltarea studiilor engleze; un exemplu foarte relevant este Latour, un intelectual care a locuit în SUA și a scris în ambele limbi, trecând cu mare ușurință dintr-un spațiu într-altul.

2. Prof. dr. Carmen ANDREI: Cum se corelează post-modernismul românesc cu aceste repere francofone?

Răspuns: Cred că am putea milita pentru studiile francofone încercând să redactăm propuneri UEFSCDI în limba franceză. În momentul de față propunerile se pot redacta în limba română sau engleză, dar cred că ar trebui să milităm pentru introducerea limbii franceze. Din experiența personală știu că evaluatorii sunt de formație anglo-saxonă și judecă după criterii care nu sunt întotdeauna favorabile celor francofone.

E interesant pentru post-modernismul anilor 2000 fertilizarea încrucișată dintre cele două abordări. Post-modernismul e o idee închisă. Când vorbim de literatura contemporană francofonă, ar trebui să putem folosi abordarea inter/trans-națională și să îi facem pe studenți să înțeleagă mai bine aceste aspecte. În România se folosește o abordare implicit anglo-americană și de aceea avem senzația ca suntem „margine”, nu „centru”.

3. Prof. dr. Carmen ANDREI: V-aș ruga să dezvoltați din partea de expunere a carierei ideea cercetării legată de *Littérature Gaïa*.

Răspuns: Câmpul literar mondial are altă dinamică decât cea geo-politică. De exemplu, la un colocviu organizat la Sorbona la care am participat, s-a discutat colonialismul în termeni conservatori, era o abordare tradițională a literaturii. Aș dori să ies din acest tip de polemică.

4. Prof. dr. Georgiana BADEA: V-aș ruga să faceți câteva precizări legate de modul în care, prospectiv, vedeți dezvoltarea temelor dvs de cercetare, caracterizate de interdisciplinaritate și transdisciplinaritate, în viitoare teze de doctorat ale tinerilor cercetători îndrumați.

Răspuns: Din punctul de vedere al cercetătorilor, e importantă literatura ca document, o poetică în care diferența ficțiune-fapt/istorie nu mai e pertinentă pentru încadrarea literară a textului. Aș putea valorifica dimensiune antropologică a literaturii - de exemplu Latour se folosește de narațiunea antropologică pentru a studia lumea modernă. Diferența dintre ficțiune și istorie nu mai e pertinentă pentru a include sau exclude un text din câmpul literar. Am discutat cu o studentă de la masterat despre acest subiect. Asistăm la o ficționalizare a realității, ca urmare cred că nu se mai poate folosi un model cartezian pentru a cartografia câmpul textual. Un posibil motiv ar fi și digitalizarea, care nu mai permite esențializarea distincției realitate-ficțiune. Simulacrele există în alte moduri, la fel ca și obiectele pe care le putem atinge. Literatura contemporană pe care am studiat-o și care folosește abordarea antropologică e foarte ofertantă pentru o abordare în termeni de agentivitate și la fel e și ecologia în diferențierea ficțiune-realitate.

Un exemplu pe care l-am văzut recent este o expoziție virtuală în care diferența artă-realitate nu mai e actuală. Aș vrea ca studenții masteranzi să fie mai puțin reverențioși față de literatură.

5. Prof. dr. Elena-Brândușa STEICIUC: Întrebarea la care mă gândisem deja s-a pus. Mă refeream la dezvoltarea carierei de cercetare. Planul prezentat de dvs. mi se pare excelent – programul de master propus, titlul revistei, tema pentru centrul de cercetare. V-aș sugera să considerați îndrumarea în regim de co-tutela, să propuneți teme de doctorat la AUF. V-aș propune ca la scriitorii pe care i-ați menționat deja, cum ar fi Soljenițin, să adăugați și scriitoare, de exemplu Lena Constante. Am putea colabora la Centrul de cercetare pentru literatura Gaïa și la revistă. Cum vă gândiți să recrutați viitori doctoranzi?

Răspuns: Ca doctoranzi mă gândesc la viitorii mei masteranzi de la programul de Studii franceze al Universității Transilvania, dar și la foștii mei studenți de când eram cadru didactic la Universitatea din București și predam ore în calitate de colaborator. De asemenea, aș putea să iau legătura cu Departamentul de Studii africane, Științe politice - Universitatea Babeș-Bolyai Cluj, am putea încerca să cooptăm studenți doctoranzi din Africa.

În final, după deliberări, președintele de comisie prezintă rezultatul propus de comisia de specialitate, în consens și cu deplină încredere, acordarea abilitării.

În încheierea ședinței, se dă cuvântul candidatului, conf. dr. Alexandru MATEI, care mulțumește membrilor comisiei pentru participare, comentarii, întrebări și sugestiile foarte utile.

CONCLUZIA COMISIEI DE ABILITARE:

Având în vedere amploarea și originalitatea activității de cercetare, contribuțiile în domeniile teoriei literare franceze contemporane, ecologiei literare, teoriei culturii contemporane, metodologiei comparate, membrii comisiei recomandă cu toată convingerea acordarea atestatului de abilitare dlui Alexandru Matei, care are competențe depline specifice unui viitor conducător de doctorat în domeniul filologiei.

COMISIA DE ABILITARE

Nume și prenume:

Semnătura

Prof. dr. Elena- Brândușa STEICIUC

Prof. dr. Georgiana BADEA

Prof. dr. Carmen ANDREI

Universitatea Transilvania din Braşov
Facultatea de LITERE

PROCES VERBAL

Încheiat cu ocazia susţinerii publice a tezei de abilitare elaborată de conf. dr. Alexandru MATEI, în vederea obţinerii atestatului de abilitare, în domeniul Filologie (studii franceze).

Preşedintele deschide şedinţa, anunţă scopul şi prezintă comisia de specialişti, formată din:

SPECIALIST: prof. dr. Elena-Brânduşa STEICIUC, Universitatea Ştefan cel Mare – Suceava
SPECIALIST: prof. dr. Georgiana BADEA, Universitatea de Vest - Timişoara
SPECIALIST: prof. dr. Carmen ANDREI, Universitatea Dunărea de Jos - Galaţi

Se dă cuvântul dlui conf. dr. Alexandru MATEI, care prezintă sinteza tezei de abilitare, teză intitulată:
Ré-engager les études littéraires françaises. Esthétique, politique, écologie.

Se dă cuvântul, în continuare, specialiştilor din componenţa comisiei de specialitate pentru evaluarea tezei de abilitare.

Se consemnează întrebările formulate de membrii comisiei de specialitate şi de publicul participant, precum şi răspunsurile candidatului:

1. Prof. dr. Carmen ANDREI: Cum vedeţi post-modernismul viitor, din ce perspectivă? Este ermetism sau elitism? Mergeţi pe linia ecologiei scriiturii?

Răspuns: Din experienţa personală, la sfârşitul anilor 90, profesorii de literatură foloseau concepte enunţate de pe o poziţie universalizată. Toate aceste concepte sunt, de fapt, construite specific şi răspund unor nevoi specifice. La acel moment, întrebările ne erau limitate, nu eram prea atenţi, datorită contextului cultural, la ce se întâmplă în „centru”. De fapt „centrul” nu e fix, există diverse „centre”. Mi se pare important pentru studiile franceze să comunice cu cele anglo-americe, inovaţiile metodologice sunt, majoritar, din domeniul anglo-saxon. Până nu de mult, aceste inovaţii erau neglijate de noi. Încerc să militez pentru dezvoltarea studiilor franceze dar trebuie să ținem cont de dezvoltarea studiilor engleze; un exemplu foarte relevant este Latour, un intelectual care a locuit în SUA şi a scris în ambele limbi, trecând cu mare uşurinţă dintr-un spaţiu într-altul.

2. Prof. dr. Carmen ANDREI: Cum se corelează post-modernismul românesc cu aceste repere francofone?

Răspuns: Cred că am putea milita pentru studiile francofone încercând să redactăm propuneri UEFSCDI în limba franceză. În momentul de faţă propunerile se pot redacta în limba română sau engleză, dar cred că ar trebui să milităm pentru introducerea limbii franceze. Din experienţa personală ştiu că evaluatorii sunt de formaţie anglo-saxonă şi judecă după criterii care nu sunt întotdeauna favorabile celor francofone.

E interesant pentru post-modernismul anilor 2000 fertilizarea încrucișată dintre cele două abordări. Post-modernismul e o idee închisă. Când vorbim de literatura contemporană francofonă, ar trebui să putem folosi abordarea inter/trans-națională și să îi facem pe studenți să înțeleagă mai bine aceste aspecte. În România se folosește o abordare implicit anglo-americană și de aceea avem senzația ca suntem „margine”, nu „centru”.

3. Prof. dr. Carmen ANDREI: V-aș ruga să dezvoltați din partea de expunere a carierei ideea cercetării legată de *Littérature Gaïa*.

Răspuns: Câmpul literar mondial are altă dinamică decât cea geo-politică. De exemplu, la un colocviu organizat la Sorbona la care am participat, s-a discutat colonialismul în termeni conservatori, era o abordare tradițională a literaturii. Aș dori să ies din acest tip de polemică.

4. Prof. dr. Georgiana BADEA: V-aș ruga să faceți câteva precizări legate de modul în care, prospectiv, vedeți dezvoltarea temelor dvs de cercetare, caracterizate de interdisciplinaritatea și transdisciplinaritate, în viitoare teze de doctorat ale tinerilor cercetători îndrumați.

Răspuns: Din punctul de vedere al cercetătorilor, e importantă literatura ca document, o poetică în care diferența ficțiune-fapt/istorie nu mai e pertinentă pentru încadrarea literară a textului. Aș putea valofica dimensiune antropologică a literaturii - de exemplu Latour se folosește de narațiunea antropologică pentru a studia lumea modernă. Diferența dintre ficțiune și istorie nu mai e pertinentă pentru a include sau exclude un text din câmpul literar. Am discutat cu o studentă de la masterat despre acest subiect. Asistăm la o ficționalizare a realității, ca urmare cred că nu se mai poate folosi un model cartezian pentru a cartografia câmpul textual. Un posibil motiv ar fi și digitalizarea, care nu mai permite esențializarea distincției realitate-ficțiune. Simulacrele există în alte moduri, la fel ca și obiectele pe care le putem atinge. Literatura contemporană pe care am studiat-o și care folosește abordarea antropologică e foarte ofertantă pentru o abordare în termeni de agentivitate și la fel e și ecologia în diferențierea ficțiune-realitate.

Un exemplu pe care l-am văzut recent este o expoziție virtuală în care diferența artă-realitate nu mai e actuală. Aș vrea ca studenții masteranzi să fie mai puțin reverențioși față de literatură.

5. Prof. dr Elena-Brândușa STEICIUC: Întrebarea la care mă gândisem deja s-a pus. Mă refeream la dezvoltarea carierei de cercetare. Planul prezentat de dvs. mi se pare excelent – programul de master propus, titlul revistei, tema pentru centrul de cercetare. V-aș sugera să considerați îndrumarea în regim de co-tutela, să propuneți teme de doctorat la AUF. V-aș propune ca la scriitorii pe care i-ați menționat deja, cum ar fi Soljenițin, să adăugați și scriitoare, de exemplu Lena Constante. Am putea colabora la Centrul de cercetare pentru literatura Gaïa și la revistă. Cum vă gândiți să recrutați viitori doctoranzi?

Răspuns: Ca doctoranzi mă gândesc la viitorii mei masteranzi de la programul de Studii franceze al Universității Transilvania, dar și la foștii mei studenți de când eram cadru didactic la Universitatea din București și predam ore în calitate de colaborator. De asemenea, aș putea să iau legătura cu Departamentul de Studii africane, Științe politice - Universitatea Babeș-Bolyai Cluj, am putea încerca să cooptăm studenți doctoranzi din Africa.

În final, după deliberări, președintele de comisie prezintă rezultatul propus de comisia de specialitate – acordarea abilitării.

În încheierea ședinței, se dă cuvântul candidatului, conf. dr. Alexandru MATEI, care mulțumește membrilor comisiei pentru participare, comentarii, întrebări și sugestii.

Brașov, 15 februarie 2022

Președinte,

Conf. dr. Adrian LĂCĂTUȘ

Secretar,

Prof. dr. Gabriela CHEFNEUX